N°. 50 | 1838

BREDASCHE COURANT.



Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk

NIEUWS-BLAD,

Woensdag 28 Februarij.

Frankrijk.

PARIJS, den 25sten Februarij.

De aanvraag van den minister van oorlog gisteren in de kamer van afgevaardigden gedaan, voor een crediet van [illegible] en een half millioen, ten behoeve van de Afrikaansche bezittingen, heeft, zoo binnen als buiten de kamer, algemeene belangstelling getrokken. Bij de rede tot toelichting door den minister bij de voordragt uitgesproken, zeide hij onder anderen, dat het voornemen was om het effectief der troepen in gemelde overzeesche bezittingen, gedurende 1838, op 48,000 man en 11,372 paarden te brengen. Bij de aanbieding van het budget over 1838, had het gouvernement in der tijd de sterkte der militaire magt in Afrika op 30,458 man en 6641 paarden geraamd, maar de commissie van het budget stelde eene reductie voor, waardoor het effectief op 22,921 man en 5414 paarden bleef, met opmerking dat, zoo er grootere behoefte ontstond, men daarin door supplementaire credieten kon voorzien; welk voorstel aanleiding gaf tot de credieten van julij des vorigen jaars. Sedert dat tijdstip, zeide de minister, hebben de bemagtiging van Constantine en de uitbreiding van grondgebied, nieuwe behoeften doen geboren worden. Bij het budget van 1839 was dan ook het effectief voorgesteld op eene magt van 38,000 man en 8,779 paarden, maar deze bepaling was slechts gegrond op de vermoedelijke behoeften van het volgend jaar, en kon geenszins worden toegepast op den tegenwoordigen toestand, aangezien de voorzigtigheid niet toeliet, dat men de troepen die aan de jongste operatien hadden deel genomen en met welke men reeds boven het cijfer van 38000 man was gekomen, thans uit Afrika terugtrok. De bij het budget van 1838 ten behoeve van de dienst in Afrika toegestane sommen, op eene magt van slechts 22,921 man en 5394 paarden berekend zijnde, en de behoeften tegenwoordig eene magt van 48,000 man en ruim 11000 paarden vereischende, bedroeg het verschil alzoo 25,079 man en bijna 6000 paarden, waarvoor alleen eene uitgave van [illegible] het overige van het aangevraagd crediet was bestemd voor hernieuwing van materieel, dat door den jongsten togt geleden had, en andere [illegible]. Door het toestaan van het gevraagd crediet, merkte de minister verder aan, zou men nu wel is waar voorzien [illegible] de behoeften van het loopend jaar, maar [illegible] moesten er in nog andere behoeften [illegible]. Het oogenblik toch was nu gekomen dat [illegible] van het rijk van Algiers een nieuwen weg met volharding kon inslaan; de toestand van Afrika vergunde om zich met het blijvend bezit bezig te houden. Tot die nieuwe behoeften behoorden de aanleg van militaire openbare werken, posten, gebouwen, kasernen, hospitalen; voorts de werken tot verbetering van het land, de uitdrooging der moerassige vlakten van Metidja en Seijbouse, de aanleg van wegen, de verbetering der middelen van vervoer, de aanleg en vruchtbaarmaking van het land; de verbetering der havens, enz. Voor deze onderscheidene behoeften rekende de minister dat er noodig zou zijn: voor het hoofdstuk der artillerie, bewapening van plaatsen en aanleg van magazijnen 5,800,000 fr.; voor genie, bouw van kasernen, hospitalen, magazijnen, permanente fortificatien, 5,900,000 fr.; voor burgerlijke dienst (als: wegen 3,300,000, uitdrooging 2,500,000, verlenging van het havenhoofd van Algiers 9 millioen, lazaret te Algiers 600,000 fr.) eene som van 15,100,000 fr., te zamen een bedrag van 26,800,000 fr. Voor deze behoeften zou de dienst van dit jaar echter slechts anderhalf millioen fr. vorderen, die van het volgende [illegible] voor 1840 was het bedrag nog niet vooruit te zeggen. De minister las vervolgens het thans aangeboden ontwerp van wet voor, waarbij eenstdeels ruim 16 en een half millioen voor de militaire magt, en anderdeels anderhalf millioen voor openbare werken, worden aangevraagd. De geweldige sommen waarvan de minister gedurig sprak dat vereischt werden, deden nu en dan de ontevredenheid van de leden der linkerzijde openlijk uitkomen.

Behalve het hierboven vermeld crediet, werd in de zitting van gisteren door den oorlogs-minister *Bernard* nog een buitengewoon crediet van bijna vier en een half millioen fr. aangevraagd, tot komplettering van de organisatie der speciale wapens in Frankrijk over dit jaar.

Aan het slot der zitting van gisteren werd de discussie geopend over het door de kamer der pairs geamendeerde ontwerp van den spoorweg van Straatsburg naar Bazel. De heer *Jaubert* nam de gelegenheid waar, om te herhalen wat hij vroeger tegen het ontwerp had [illegible] en verlangde op nieuw het adjournement. De heer *[illegible]*, [illegible], verdedigde nogmaals het ontwerp. Tot de stemming kwam het echter niet.

— Van de spaansche grenzen worden omtrent de verkenning van *Espartero*, bij de jongste telegraphische depeches vermeld, thans de volgende bijzonderheden medegedeeld:

Reizigers uit Navarre gekomen verhalen dat de troepen der koningin, zoo men zegt door den generaal *Diego Leon* aangevoerd, den 16den des morgens vroeg voor Estella verschenen zijnde, al de inwoners in der ijl de stad ontvlugt, in weerwil dat 16 bataillons karlisten aldaar vereenigd waren. Van deze demonstratie onderrigt, snelde *Guergué* van Betalu toe, en kwam met acht bataillons den volgenden dag op de plaats aan. De karlisten alstoen 24 bataillons bijeen hebbende, zoo kregen de troepen der koningin bevel om naar den Ebro terug te trekken; men voegt er bij, dat de generaal *Espartero*, die zich te Logrono bevond, naar Haro is getrokken. Deze bewegingen hadden plaats gehad zonder, dat er van wederzijden een geweerschot werd gelost.

— Uit Madrid heeft men berigten van den 17den. Zij melden onder anderen dat de berucht gewordene *Mendizabal* den 14den wederom in de cortes had zitting genomen. Zijne verschijning had het publiek op de tribunes aanleiding gegeven hem openlijk toe te juichen; welke toejuichingen, later herhaald wordende, bij gelegenheid dat een lid der cortes tot de orde geroepen werd, den president deden besluiten om de openbare tribunes te doen ontruimen.

De infant *Francisco da Paula* (jongere broeder van don *Carlos*), had het regt verlangd om in den senaat zitting te nemen, en de constitutie ingeroepen, als hem daarop regt gevende; daar echter de grondwet slechts van leden der koninklijke familie spreekt in regte lijn afstammende, meende men dat de vraag van den infant die slechts een oom van de jonge koningin is, tot gewigtige bedenkingen kon leiden.

— Heden, uithoofde van den Zondag, geene fonds-notering.

Duitschland.

HANNOVER, den 20sten Februarij.

Z. M. Koning *Ernst Augustus* heeft, op den vastgestelden tijd en wijze, de vergadering der algemeene stenden van Hanover geopend met de volgende aanspraak:

» *Doorluchtigen, Hooggeborenen, Waardigen, Lieve Getrouwen!*

» Eindelijk is, tot mijne groote vreugde, het oogenblik gekomen, waarop ik u, waardige Stenden mijns Koningrijks, om mijnen troon mag verzameld zien.

» Toen ik mij bewogen vond, de verbindende kracht der grondwet van den 26. september 1833 door mijn patent van 1 november 1837 voor opgeheven te verklaren, poogden verscheiden personen de meening te doen ingang vinden, dat ik niet dan willekeurig het bestuur over de, mij door de Goddelijke Voorzienigheid toevertrouwde onderdanen voeren wilde.

» Willekeurige regering werd van oudsher door mij gehaat. Alleen *volgens wet en regt* wil ik mijn geliefd volk regeren!

» Om u, mijne waardige Stenden, van de opregtheid van deze mijne gezindheid een sprekend bewijs te geven, zal u het ontwerp eener nieuwe staatsregeling voor mijn Koningrijk, op de grondslagen gebouwd waarbij duitsche volken zoo lang gelukkig waren, ter beraadslaging worden voorgelegd.

» Ik geef mij aan de gewisse hoop over, dat mijne en uwe inzigten, wegens alle *wezenlijke* punten der staatsregeling, volkomen zullen overeenstemmen.

» Behalve de oorkonde der staatsregeling, zullen nog eenige andere, gewigtige wets-ontwerpen, die u voorgelegd zullen worden, uwe werkzaamheid vorderen.

» Ik verklaar hiermede de algemeene Stenden-Vergadering voor geopend."

Onder het geleide met hetwelk Z. M. naar de vergaderzaal der Stenden gereden was, keerde Hoogstdezelve naar het paleis terug, en werd op zijnen weg door de zamengevloeide menigte met herhaald gejuich begroet. Ten vijf ure was er groot diner ten Hove, tot hetwelk de leden der beide kamers waren genoodigd.

Uit de nominatie van kandidaten welke aan den koning zijn voorgelegd tot het doen eener keuze tot voorzitters der beide kamers, heeft Hoogstdezelve tot voorzitter der eerste kamer den graaf *von Platen Hallermund*, en den opper-justitieraad *Jacobi*, tot voorzitter der tweede kamer benoemd. Het ontwerp der nieuwe staatsregeling was reeds den 22sten aan de Stenden overgelegd.

— De onlangs door Z. M. den Koning van Pruissen gedecoreerde vorst-bisschop van Breslau, graaf *von Sedlnitzky*, die zich eenigen tijd te Berlijn heeft opgehouden, is van daar weder naar Breslau teruggekeerd. Vrij algemeen gelooft men, dat zijn bezoek te Berlijn gebeurde met den Keulschen aartsbisschop in verband staat, en het gerucht wil dat hij, na de wenschelijke vereffening der geschillen met den Pausselijken Stoel, dien prelaat zal vervangen [illegible]

wiji anderen er bijvoegen dat, bijaldien het, onverhoopt, tot eene volslagen vredebreuk komen mogt, genoemde bisschop tot patriarch der Roomsch-Katholijke kerk in Pruissen zou worden verheven.

— Volgens berigten uit Athene den 12den te Triest ontvangen, heerschte eene algemeene rust in Griekenland en nam het bestuur, onder de onmiddellijke leiding des konings, dagelijks in kracht en aanzien toe. Ook scheen er gegronde hoop te bestaan, dat de nog steeds voortdurende geldelijke verlegenheid, door de hulp der vreemde mogendheden, en de ingevoerde maatregelen van orde en spaarzaamheid, weldra zal opgehouden hebben.

De engelsche gezant, de heer *Lyons*, zou de strengste bevelen ontvangen hebben, zich niet verder met de binnenlandsche aangelegenheden van het jeugdig Koningrijk in te laten.

Nederlanden.

BREDA, den 27sten Februarij.

Onze verdienstelijke stadgenoot, de heer *C. J. van Oeckelen*, reeds zoo gunstig bij het Nederlandsche musikale publiek bekend door zijne instrumentale uitvindingen, heeft, zoo als wij van goeder hand vernemen, dezer dagen de laatste hand gelegd aan een mechanisch-muzikaal kunstgewrocht. Dit nieuwe voortbrengsel van 's mans vindingrijk vernuft en zijner kunstvaardige handen, is een *automaat klarinetspeler*, waaraan de heer *van Oeckelen* den naam van *de Androïde-Klarinettist* heeft gegeven. Deze *Androïde* zoude, naar het oordeel van bevoegde beoordeelaars, alles overtreffen wat tot nog toe in dit genre bekend is. Dezelve moet verschillende stukken, waaronder eene *Rondo* van *Weber*, eene *Introductie* met *Variatiën* van *Bériot*, en meerdere zware muzijkstukken, met groote vaardigheid, zuiverheid van toon, gevoelvolle en meesterlijke voordragt, uitvoeren, terwijl oogen en ligchaamsgebaarden geheel in overeenstemming met de muzijk werken. Binnen kort zullen wij in staat gesteld worden een uitvoerig verslag te geven van dit werktuigkundig en muzikaal kunststuk, dat nog door zeer weinige personen is mogen bezigtigd worden. De heer *van Oeckelen* heeft — zoo wij vernemen — het voornemen, om zich in 's Hage met der woon te vestigen, waarheen hij, zoodra de staat onzer rivieren dit slechts toelaat, zijne kostbare *Androïde* zal overvoeren en aldaar het eerste in het publiek zal doen hooren.

— Laatstleden Zondag is in alle de roomsch katholijke kerken des rijks, ter gelegenheid van de nadering der lijdensfeesten, een herderlijke brief van den vice-superior der Hollandsche zending, zaakgelastigde van den Heiligen Stoel bij Z. M. den koning, den heer *Antonucci*, voorgelezen, waarin Zijne Eerwaardigheid klaagt over de ligtzinnigheid en laauwheid, welke dagelijks en zoo menigvuldig in het denken en handelen omtrent 's menschen hoogste aangelegenheden werden opgemerkt, de ongodsdienstigheid voorstelt als de bron aller rampen, en de gemeente op het ernstigste en innigste in het algemeen aanmaant tot vroomheid en deugd en in het bijzonder tot het vieren van den voortgdagschen, [illegible] volgens den geest der kerk. Aan het slot van dezen brief, beveelt hij der gemeente aan, om in de godshuizen gebaden ten Hemel op te zenden voor het opperhoofd der kerk, voor onzen Koning en zijn gansche Huis, hetwelk nog onlangs zoo diep getroffen was door het afsterven eener algemeen geachte Koningin, en in het algemeen voor alle overheden.

— Naar men verneemt zullen, bij de hervatting der werkzaamheden van de tweede kamer der Staten-Generaal, behalve de twee reeds gemelde wetsontwerpen, nog aan derzelver beraadslagingen worden onderworpen: een ontwerp tot voorziening in de volle rentebetaling der nationale schuld, een ontwerp nopens de dekking der buitengewone behoeften des rijks gedurende dit jaar, een ontwerp omtrent de aanlegging van den ijzeren spoorweg tusschen Amsterdam en Arnhem, mitsgaders eenige ontwerpen tot voorloopige wijziging van het bestaande wetboek van strafregt. Er wordt voorts gesproken dat bij de regering het voornemen zou bestaan om nog in deze zitting aan te bieden een ontwerp betrekkelijk ons muntwezen, en een ander nopens de ontginning van woeste gronden, enz.

— Men verneemt dat den majoor *Forstner van Dambenoy*, van den generalen staf, toegevoegd aan Z. K. H. den Erfprins van *Oranje*, uit laatstgemelde betrekking eervol is ontslagen en weder ter beschikking gesteld van den Chef van den generalen staf van het leger te velde, om bij denzelven zijne dienst te hervatten.

— In rang en acciennieteit zijn bij het leger in Oostindië overgeplaatst, bij het wapen der kavallerie, de tweede luitenant à la suite van de afdeeling kurassiers nº. 9, *J. J. G. Ottenhoff*, en bij de infanterie *E. C. O. van Bose*, tweede luitenant van de 10de afdeeling.

— Naar men vergeemt, is de korvet *Amphitrite*, kapitein-luitenant ter zee *Tangbergen*, benevens de brik *Pellikaan*, en het transportschip *Dordrecht*, bestemd, om, onder het opperbevel van den generaal-majoor *Verveer*, bij de expeditie naar de kust van Guinea te dienen.

— Van regeringswege is aan de fabrikanten, leveranciers van wollen stoffen voor het leger, eene tijdelijke verhooging van de standprijzen dier stoffen, over 1837 vastgesteld, toegestaan, ten bedrage van *vijf percent*, over de hoeveelheid militaire lakens en saaijen welke door hen, gedurende dat jaar, aan de korpsen van het leger is afgeleverd.

— Volgens berigt uit Keulen van den 24sten dezer, bleef de dooi toen aldaar voortduren. De Rijn stond, aan de peilschaal dier stad op 23 voet (6,593 el) en was dus sedert het laatste etmaal 1 voet 2 duim (0,366 el) gevallen. Uit de verdere tijdingen van den pruissischen Bovenrijn blijkt dat boven Dusseldorp steeds een zware ijsdam in de rivier gevonden wordt, zoodat men in dien omtrek aan het ophoogen der dijken bezig was. Beneden Dusseldorp heeft, zoo ver men weet, nog geene verandering in het ijs plaats gehad. Deskundigen beschouwen de voortdurende stopping der rivier te Dusseldorp, in verband met den thans ook op onze Nederlandsche riviertakken begonnen dooi, als eene voor het oogenblik voor die riviertakken niet ongunstige omstandigheid.

Ofschoon de dooi het ijs op de Nederlandsche rivieren in sterkte eenigzins heeft doen afnemen, zat hetzelve, volgens de laatste berigten, zoo wel in de monden van de Waal en Nederrijn, als meer benedenwaarts, nog onbewegelijk vast. In de Lek te Schoonhoven had het ijs den 25sten eene dikte van 27½ duim. Aan het Katerveer werd de IJssel dien dag nog door voetgangers, maar niet meer door rijtuigen, gepasseerd.

Te Maastricht is het ijs voor de vesting den 22sten des nachts zacht afgedreven, zoodat de Maas des morgens van den 23sten van 2½ uur boven tot ¾ uur beneden Maastricht, open was. Het water was toen langzaam wassende. Des avonds was het water echter sterker aan 't wassen gegaan, en den 24sten des ochtends stond de rivier op 3,50 el, zoodat het water in een etmaal 1,55 el gerezen was. Men hield dit voor een gevolg van het opbreken van den ijsdam te Herstal, waarvan in de belgische tijdingen reeds gezegd is dat dezelve omtrent 2 ellen water keerde. Des namiddags van den 24sten was het water echter weder voor het Maastricht in twee uren tijds een el gevallen en ten 4 ure stond het op 2,30 el; terwijl de rivier met van boven afkomend ijs was overdekt.

Te Grave stond de Maas den 25sten des morgens op 3,01 el en was dus 38 duim gewassen; te 's Bosch op hetzelfde tijdstip op 0,55 el, 10 duim gewassen. De buitengewone correspondentie was dien dag langs den Noord-Brabandschen oever van Maas en Merwe ingesteld.

Te Gorcum stond de Merwe den 25sten 's namiddags ten 2 ure, met laag water op 1,41 el, zijnde de rivier in het laatste etmaal 13 duim gewassen. Het ijs was omstreeks 1 palm in dikte verminderd, maar zat nog vast.

Volgens de jongste officiële opgaven omtrent de waterhoogte op de overige waarnemingspunten, heeft aan de meeste derzelven een aanwas van gemiddeld 13 duim, in het laatste etmaal, plaats gehad.

Uit Luik schrijft men, dat den 24sten [illegible] de ijsgang voor die stad met groot geweld had plaats gehad. De Maas was sedert den vorigen nacht meer dan eene nederlandsche el, gerezen en het met groote snelheid afkomend ijs had aan de kaaijen en de nieuwe brug vrij veel schade gedaan.

— Ter Antwerpsche beurs van gisteren (den 26sten *Februarij*) waren genoteerd: Belg. 102¼; O. Met. 106⅝; Sp. Ard. 18⅝; Diff. 5¾; Nap. r. 93¼; Sic. 90¾; Rom. L. 101, 101⅝; dito Cert. Antw. 100; Wisselk. op Amst. en Rott. ⅛ pCt. pr. papier.

Ter Amsterdamsche beurs van gisteren [illegible] genoteerd: Ned. Werk. Schuld. 2½ pCt. 53¼, 5/16; dito 5 pCt. 101⅝, ¾, 11/16; Kansb. *f* 22 1/16, ⅛; Amort. Sjnd. 4½ pCt. 94⅞; dito 3½ pCt. 78; Handelm. 178¾, 179⅛; O. I. 5 pCt. 99 9/16; Ardoin 85 £ 18 15/16, ⅞; Met. 5 pCt. 102; Braz. 74¼.

VERGADERING VAN HET DEP. *BREDA*, DER MAATSCHAPPIJ:
TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN,

op Woensdag den 28. Februarij aanstaande, des avonds ten 6 ure precies.

De spreekbeurt zal worden waargenomen door Dº. C. J. M. VAN DEN BROEK; terwijl de bijeenkomst zal besloten worden door *Letterkundige Bijdragen*, *Muzijk* en *Zang*.

UITDEELING VAN SOEP, BROOD EN TURF.

De commissie ter uitdeeling van SOEP, BROOD en TURF, maakt bij deze bekend, dat de uitdeeling die op *Donderdag den eersten Maart* was bepaald, op ZONDAG den VIERDEN daaraanvolgende zal plaats hebben, terwijl de uitdeeling van Maandag den 5den Maart onveranderd bepaald blijft.

Breda, 27. Februarij 1838.

[illegible] VAN EYSINGA, *Voorzitt.*
J. J. LOKE, *Secretaris.*

MENAGERIE VAN C. VAN AKEN,

Op morgen, Woensdag, zal de Menagerie gesloten zijn.

De Ondergeteekende adverteert het geëerd Bredaasch Publiek, dat bij den Verkoop zijner Menagerie aan deszelfs schoonbroeder, CORN. VAN AKEN, is bepaald, nog eenige voorstellingen te doen, voor de laatste maal te *Breda*; dat zulks tot [illegible] teekende, [illegible] tereenvolgende Representatien, op [illegible] Donderdag, Vrijdag en Zaturdag, den 1, 2, en 3 Maart, met vier stuks zijner voornaamste DIEREN, te weten: den Grooten SLANG *Boa Constrictor*, de LEEUWIN *Fanny*, de Gestreepte HYENA, en den Grooten TIJGER *Atir* van Bengalen. Daar bij Ondergeteekende deszelfs gewezene Menagerie, sedert drie weken, niet heeft gezien, vertrouwt hij den beminnaars der Natuurlijke Historie een aangenamen avond te verschaffen, als wanneer op een oogenblik de Dieren hem zullen erkennen.

De aanvang om 7 ure precies.

H. MARTIN.

Te Breda bij BROESE EN COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.